

Προμηθεύς.

Δὲν θὰ ἐκφύγῃ βέβαια τὴν μοῖράν του.

Χορός.

Καὶ τί τὸ πεπρωμένον πλὴν νὰ ἄρχῃ Ζεὺς;

Προμηθεύς.

Αὐτὸ ἀκόμῃ δὲν θὰ μάθῃς· μὴ ζητῇς.

Χορός.

Βεβαίως τοῦτο, ὅπερ κρύπτεις, σοβαρόν.

Προμηθεύς.

Νὰ ἀναφέρῃτ' ἄλλο, τοῦτο δ' οὐδαμῶς
εἶνε καιρὸς νὰ λέγω, ἀλλὰ μάλιστα
νὰ ἀποκρύψω πρέπει, ὅσον δυνατόν·
διότι τοῦτο ἂν διαφυλάττω ἔγω
δεσμοὺς ἀτόπους φεύγω καὶ πολλὰ κακά.

Χορός. — Στροφή α΄.

Ὁ παντοδύναμος μὴ
βάλῃ στὸν νοῦν μου ποτὲ ἄλλο κράτος ἔ-
σον,
μηδὲ νὰ παύσω μ' ἀγνάς τῶν βοῶν θυσίας
προσερχομένη θεοὺς ἔστοι πατρός· τὸ ἀκοί-
μητον βεῦμα,

μηδ' ἁμαρτήσω μὲ λόγους·
ἀλλὰ τοῦτό μου τὸ φρόνημ' εἴθε πάντοτέ
μοι μένῃ.

Ἀντιστροφή α΄.

Πόσον ἤδὺ τὸν μακρὸν
βίον μου νᾶγω πιστῶς μ' ἀγαθὴν ἐλπίδα,
καὶ τὴν ψυχὴν νὰ τραφῶ μὲ λαμπαδουχίας·
βλέπουσα σὲ εἰς τὰ ἄπειρα ταῦτά σου βά-
σανα φρίττω.

ἄφοβος ὢν πρὸς τὸν Δία
λίαν τοὺς θνητοὺς τιμᾷς αὐτογνωμόνως,
Προμηθεῦ, σύ.

Στροφή β΄.

Ἐλα, ἰδωμεν πῶς εἶν' ἡ χάρις σου ἄχαρις,
φίλε·

τίς καὶ ποῦ ἡ ἰσχὺς;
ἡ βοήθεια τίς τῶν ἀνθρώπων; δὲν εἶδες αὐ-
τοὶ

πόσῃν δύναμιν ἔχουν; σκιαὶ
ὡς ὀνείρων, ἐν αἷς
τῶν ἀνθρώπων τὸ γένος πλανᾶται τυφλῶς
καὶ ποτὲ τῶν θνητῶν
τὴν τοῦ Διὸς ἀρμονίαν βουλαὶ δὲν παρεκ-
βαίνουν.

Ἀντιστροφή β΄.

Ταῦτ' ἐνόησα σὴν ἐλευθρίαν ἰδοῦς· ἐγὼ τύ-
χην,

Προμηθεῦ, δυστυχῇ·
τὸ διπλοῦν δέ μοι μέλος προσῆλθε ἔστον νοῦν,
τοῦτο δὲ

τὸ παρὸν καὶ ἐκεῖνο, ὅτε σοῦ
τὰ λουτρά, τὴν χαρὰν
τὸν ὑμέναιον ἔψαλλον, ὅτε μὲ δῶρα γυναῖκα
ἀδελφὴν

ἔλαβες τὴν Ἡσιόνην εἰς κλίνης κοινωνίαν.

(ἰκολουθεῖ.)

ΟΙ ΝΥΑΜ-ΝΥΑΜ.

(Ἀπόσπασμα περιοδείας ἐν τῷ Κέντρῳ
τῆς Ἀφρικῆς.)

Οἱ ἀναγνώσαντες τὴν Ἀφρικὴν ἐνθουσιάζονται ἰσως πόσον τὸ ὄνομα τοῦτο τῶν Νυάμ-Νυάμ ὁ μὲν Σήφης εὗρισκεν εὐηχον καὶ μελίρρυτον, ὅτε κατὰ πρῶτον προσφέρθη ὑπὸ τοῦ Δόκτορος, ὁ δὲ Φέργυσων παρέστησεν ὡς ὄνομα μιᾶς τῶν μᾶλλον ἀνθρωποφάγων φυλῶν τῆς ὑπὸ τὸν ἰσημερινὸν Ἀφρικῆς. Ἐκ τῶν πολλῶν Εὐρωπαίων, οἵτινες, ἀπτόητοι καὶ ἀκάματοι τῆς στρατευομένης ἐπιστήμης ὑπηρεταί, εἰσέδυσαν ἐν τῷ ἐνδοτέρῳ τῆς ἀπείρου ταύτης χώρας, μεστῆς φυσικῶν καλλονῶν ἀφ' ἑνὸς ἀλλὰ καὶ τῶν ὀμοτέρων θήριωδιων ἀφ' ἑτέρου· ἐκ τοσούτων περιηγητῶν καὶ ἄλλων σοφῶν ἀνδρῶν, τῶν ὁποίων τὴν πρὸς ἐρεῦνας καὶ ἀνακαλύψεις δίψαν οὔτε τοῦ κλίματος τὸ δολοφόνον καὶ τοῦ πυρετοῦ τὸ φωλεῦον εἰς τὰς χώρας ταύτας φάσμα, οὔτε παντὸς εἵδους ἄλλοι κίνδυνοι ἐδυνήθησαν νὰ ἐλαττώσωσιν, ἐκ τῶν ἀληθῶν, λέγομεν, τῆς ἀνθρωπότητος εὐεργετῶν τούτων εἶναι καὶ ὁ Ἀγγλος δόκτωρ Σέϊνφουρθ (Schweinfurth), κατὰ τὰ τελευταῖα ταῦτα ἔτη ἐπισκεφθεὶς τὰς κατὰ τὸν Ἄνω Νεῖλον χώρας καὶ πολυτίμους καὶ πε-

ριέργους πληροφορίας μεταδίδοντας ἡμῖν (*) ἐπὶ τοῦ βίου, τῶν ἡθῶν καὶ ἐθίμων, ἐπὶ τῆς καταστάσεως ἐν περιλήψει τῶν θαρβάρων καὶ ἐπὶ θηριωδία διακρινομένων ἐκείνων λαῶν.

Ὁ Κ. Σέινφουρθ, καὶ ἄλλοτε προηγουμένως ἐπισκεφθεὶς τὴν Αἴγυπτον, τὴν εἶδε τελευταῖον κατὰ τὰ ἔτη 1868)72. Τὸν ἰσχυρὸν μῆνα τοῦ 1868 φθάς εἰς Ἀλεξάνδρειαν καὶ ἐκεῖθεν μεταβὰς εἰς Σουέζ, ἀνεχώρησε διὰ Τζέδαν, ὅπου ἐπέβη Ἀραβικοῦ τινος πλοιαρίου ἄνευ καταστρώματος, δι' αὐτοῦ δ' ἔφθασε περὶ τὰ τέλη Αὐγούστου εἰς Σουσκὴν τῆς Νουβίας καὶ τὴν 1 Νοεμβρίου εὗρίσκειτο εἰς Χαρτούμ. Ἐφερὲ συστατικὰς ἐπιστολάς πρὸς τὸν Δζαφέρ Πασσάν, γενικὸν διοικητὴν τοῦ Σουδάν, ὅστις τὸν ὑπεδέχθη, λέγει, λίαν φιλοφρόνως καὶ τὸν ἔθηκεν εἰς σχέσεις στενάς μετὰ τινος Κόπτου *Ghattas*, ἐμπόρου ἐλεφαντοδόντων, μόνου σχεδὸν ἐμπορεύματος ἐν τῇ χώρᾳ ἐκείνῃ ὁμοῦ μὲ τὸ τῆς σωματεμπορίας. Ἀφίεις κατὰ τὴν 5 Ἰανουαρίου 1869 τὴν Χαρτούμ ἀνέβη τὸν Νεῖλον διὰ πλοιαρίου μισθωθέντος παρ' αὐτοῦ τοῦ ἰδίου Κόπτου καὶ φέροντος 33 ἀνθρώπους. Μετὰ πεντηκοντάωρον διάπλουν, οὗτινος τὸ τραμερώτερον ἐπεισόδιον ἦτο μάχη ἀληθής, ἣν ἠναγκάσθη νὰ ὑποστῇ κατ' ἀπειραρίθμων σμηνῶν μελισσῶν, αἵτινες μανιώδεις ἐξείρχοντο ἐκ τῶν παρὰ τὸν ποταμὸν καλὰ μων, ἔφθασε τὴν 22 Φεβρουαρίου εἰς Ἑλ-Ρέκ, χωρίον ἐκ καλυβῶν ἀχυρίνων, παρὰ τὰς ὄχθας καὶ ἐπὶ τινων νήσων τοῦ ποταμοῦ τῶν Κεμάδων ὠκοδομημένον. Τὸ μᾶλλον σημαῖνον πρόσωπον τῆς χώρας ταύτης, χώρας τῶν Δύνκας καλουμένης, ἦτο γραῖα τις βαθύπλουτος (κατεῖχε 30,000 ζώων), ἥτις πρὸ χρόνων κατώρθωσε διὰ τῆς δυνάμεως αὐτῆς νὰ διατηρῇ εἰς φιλικὰς σχέσεις τοὺς ἰθαγενεῖς μετὰ τῶν ξένων. Ἡ γραῖα Χὸλ ἔσπευσε νὰ ἐπισκεφθῇ τὸν Εὐρωπαῖον περιηγητήν. Δυσειδεστάτη τὴν μορφήν εἶχε τὸ

δέρμα καταμέλανον, ἐρρυτιδωμένον καὶ ἐπηλειυμένον, φέροντα ὀρμαθὸν δακτυλίων, σιδηρῶν καὶ χαλκίνων ἀλύσεων καὶ τεμάχια δερμάτων, σφαίρας ξυλίνας καὶ εἰκόνα ὀρειχάλκινα, ὅλα ἐπ' αὐτῆς κρεμάμενα. Ὁ μεταξὺ τῆς γραίας καὶ τοῦ Ἀγγλοῦ περιηγητοῦ χρησιμεύσας ὡς διερμηνεὺς ἤρξατο ἀπριθμῶν τὰ πλοῦτη τῆς, πόσας γυναῖκας δούλας, πόσας νομάς καὶ ποίμνια εἶχε, πόσα τέλος πάντων χάλκινα δακτύλια καὶ σιδηραὶ ἀλύσεις ἐπλήρουν τὰς ἀποθήκας αὐτῆς. Χήρᾳ μείνας ἐκ πρώτου γάμου ὑπανδρεύθη τὸν ἰδίον υἱόν, τὸν ὅποιον ὁ σύζυγός τῆς ἀποθανὼν ἀφῆκεν, ἐκ γάμου προηγουμένου ἐπίσης καὶ ἐκεῖνος σχὼν αὐτόν. Ὁ νῦν σύζυγός τῆς τὴν ἔδρε καθ' ἑκάστην καὶ ἐφέρετο κτηνωδῶς πρὸς αὐτήν.

Ὁ Ἀγγλος περιηγητὴς προσέφερε τῇ γραίᾳ συλλογὴν ποικίλων καὶ διαφόρων στολισμῶν καὶ ἐν θρονίον ἀχύρινον, ὅπερ ἐνθουσιώδης ἐκ χαρᾶς ἡ γραῖα ἀπεδέχθη. Τῷ ἔδωκε δὲ καὶ ἐκείνη εἰς ἀνταμοιβὴν ἐν πρόβατον, μίαν αἶγα καὶ ἓνα ταῦρον ἦσαν τὰ τρία ταῦτα δῶρα ὅ,τι πλουτιμώτερον ἐδύνατο νὰ τῷ προσφέρῃ, διότι δυσκόλως οἱ Δύνκας στέγουσι νὰ χωρισθῶσι τῶν ζώων των. Οἱ βόες εἶναι ἀντικείμενον λατρείας ἀληθοῦς δι' αὐτούς διὰ τῆς κόπου τῶν ἀγελάδων κεκαυμένης σχηματίζουσι ψιμμύθιον ἀφ' ἐνὸς καὶ μαλθακὴν στρωμνὴν ἐκ τέφρας διὰ τὴν νύκτα ἀφ' ἑτέρου διὰ δὲ τοῦ οὔρου τῶν ζώων τούτων οὐ μόνον πλύνονται ἀλλὰ καὶ προμηθεύονται τὸ διὰ τὸ μαγειρεῖν των ἄλλας, μὴ ὑπάρχοντος ἄλλας ἐν τῇ χώρᾳ. Οὐδέποτε φονεύουσι ζῶον κερασφόρον, τρώγουν δὲ μόνον ὅσα τυχαίως ἢ ἐκ φυσικοῦ θανάτου ἀποθάνωσιν. Ἄν τις χάσῃ ζῶον, προθύμως ὑποβάλλεται εἰς πᾶσαν θυσίαν, ἵνα τὸ ἐπανεύρῃ, διότι οὔτε ἡ συζυγὸς οὔτε τὰ τέκνα του τῷ εἶναι τόσοι προσφιλεῖς, ὅσον αἱ ἀγελάδες του. Ὅταν δὲ ζῶόν τι ψοφήσῃ οἴκοθεν, τρέχουσι δρομαῖοι οἱ γείτονες ἵνα ἐν συμποσίῳ τὸ καταβροχθίσωσιν, ἐν ᾧ ὁ ἀτυχὴς κύριος ὁ ἀπολέσας αὐτὸ κλείεται κατ' οἶκον περίλυπος καὶ

(*) *The Heart of Africa*, by Dr. F. Schweinfurth, *Londron* 1874.

εἰς πένθος ὑποβαλλόμενος. Τὸ πένθος τοῦ νο διαρκεῖ ἡμέρας ἀρκετὰς πολλάκις.

Οἱ Δύνκας εἶναι φυλὴ πολυάριθμος, ἀπείρους γαίας κατέχουσα καὶ διακρινομένη ἐπὶ ἀνδρίᾳ. Οἱ πλείστοι τῶν μαύρων στρατιωτῶν τῆς Αἰγύπτου εἶναι Δύνκας καὶ αὐτὸς δ' ὁ στρατάρχης τοῦ Σουδάν Ἀδάμ Πασσᾶς εἰς τὴν φυλὴν ταύτην ἀνήκει. Σκληροὶ καὶ ἀδυσώπητοι πρὸς τοὺς ὑπ' αὐτῶν νικωμένους, δεικνύουσι κάποτε καὶ τρυφερὰ αἰσθήματα. Ζῶσι γυμνοὶ τὸ σῶμα, ἀποκλοῦσι δὲ σκωπτικῶς γυναῖκας τοὺς γείτονας αὐτῶν Βόγγους, τοὺς Μιτοὺ καὶ τοὺς Νυάμ-Νυάμ, διότι οὗτοι φέρουσιν εἰδὸς τι περιζώματος. Μετὰ τοὺς Δύνκας ἐπεσκέφθη τοὺς Δίους, τοὺς Βόγγους, τοὺς Μιτοὺ, νομάδας φυλὰς πρὸς τὸ ἀνατολικώτερον μέρος κατοικούσας, ἔμεινε δ' ἱκανὸν χρόνον μεταξὺ τῶν Βόγγων ἰδίως. Ὡς ἐκ τῶν ὀλεθρίων συνεπειῶν τῆς σωματεμπορίας ὀλίγοι ἐκ τῆς φυλῆς ταύτης μένουσι πλέον, μόνις ἑνδεκα κάτοικοι ἀνὰ πᾶν τετραγωνικὸν μίλιον. Ρωμαλεώτεροι καὶ στερεώτεροι πλασθέντες ἀπὸ τοὺς Δύνκας ἔχουν τὸ δέρμα ἐρυθρὸν φαιόχρουν καὶ τὸ σχῆμα τοῦ κρανίου ὅλως διάφορον ἐκείνων. Αἱ γυναῖκες τῶν Βόγγων διακρίνονται ἐπὶ τερατώδει εὐπαρκείᾳ· τινὲς ἐξ αὐτῶν ζυγίζουσι τριακοσίας λίτρας Ἀγγλικὰς καὶ περισσότερον, ἀντὶ πάσης δ' ἐνδυμασίας φέρουσι ζώνην ἐκ φύλλων δένδρων, τὴν ὁποίαν κατὰ πᾶσαν πρωΐαν ἀνανεώνουν, ἐκ τοῦ δάσους συλλέγουσαι τὰ ἀναγκαῖα φύλλα.

Ὅσάκις ἡ εἰσοδία τῶν γεννημάτων εἶναι ἑλλιπὴς ἢ ἐξαντληθῇ — σημειωτέον δ' ὅτι τὸ σόργον εἶναι τὸ κυριώτερον αὐτῶν γέννημα — οἱ Βόγγοι τρέφονται μὲ χόρτα ἄγρια, πικρὰ πολὺ, ἐν μεγάλῃ ἀφθονίᾳ ὑπὸ τὴν γῆν ἀναπτυσσόμενα. Καθόσον ἀφορᾷ τὴν ζωϊκὴν αὐτῶν τροφήν, ἔχουσι γυπὸς ἀληθῆ ὄρεξιν. Λυσσαλέοι ρίπτονται ἐπὶ σεσηπότων λειψάνων πτωμάτων λεόντων καὶ ἀπλήστως καταβροχθίζουσι τὸ περιεχόμενον τῶν γαστέρων τῶν βοῶν· τρώγουσι δὲ κατ' ἐξοχὴν ποντικούς, ὄφεις, σκορπιούς,

σκώληκας, κάμπας κτλ. Κυνηγοῦσι καὶ ἀλιεύουσιν, ἔχουσι δὲ διὰ τὴν ἀλιεῖαν μηχανουργήματα λίαν εὐφυῶς κατεσκευασμένα. Αἱ κατοικίαι τῶν εἶναι στερεαί, προφυλαγμέναι ἐκ τῆς ὑγρασίας καὶ μέ τινα ἄνεσιν κατεσκευασμένοι. Κατεργάζονται τὸν σίδηρον μετὰ θαυμασίας ἐπιτηδειότητος, μετατρέποντες αὐτὸν εἰς λόγχας, εἰς λίσγους καὶ δίσκους κακοσχήμους, τοὺς τελευταίους τούτους χρησιμεύοντας ὡς νόμισμα ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ καὶ στοιβαζομένους ἐν ταῖς ἀποθήκαις τῶν πλουσίων. Κατασκευάζουσι δὲ καὶ ἄλλα διάφορα ὅπλα καὶ κοσμήματα ἐκ σιδήρου, τὰ πάντα μετὰ τσαύτης πολλάκις τελειότητος, ὥστε τὰ νομίζει τις ἐξεληθόντα Ἀγγλικῶν ἐργαστασίων. Κατεργάζονται ἐπὶ τέλους καὶ τὸ ξύλον, κατασκευάζοντες θρανία, τριβόλους, ἀρδάνια, κοπανιστήρια καὶ ἰγδύα. Ἄλλοτε μάλιστα κατέγινον, ἵνα κατασκευάσωσι καὶ ξύλινα ἀνθρώπινα πρόσωπα· ἀγάλματα ξύλινα ἐκόσμουσαν τὰς εἰσόδους τῶν περιβόλων των καὶ τὰς καλύδας ἢ τοὺς τάφους τῶν ἀρχηγῶν αὐτῶν. Ὁ μένων χῆρος σύζυγος ἔθετον ἐν τῇ καλύβῃ του τὴν ξυλίνην εἰκόνα τῆς εἰς τὸν ἄλλον κόσμον ἀπελθούσης προσφιλοῦς αὐτῷ συζύγου. Ἐστολίζον δὲ τὰ ἀγάλματα ταῦτα διὰ περιδερμάτων καὶ δακτυλίων καὶ τοῖς ἔθετον ἐπὶ τῶν κεφαλῶν ἀληθεῖς ἀνθρωπίνας τρίχας. Οὕτω δὲ κοσμουμένη ἡ εἰκὼν ἀνθρώπου δολοφονηθέντος ἐχρησίμευε κάποτε πρὸς ἀνακάλυψιν τοῦ δολοφόνου, ἰδοὺ πῶς. Οἱ συγγενεῖς τοῦ μακαρίτου προσεκάλουν τὸ χωρίον ὅλον εἰς γαῦμα, ὅπου εἰδὸς τι οἶνοπνεύματος, τὸ λέγῃ καλούμενον, ἐκυκλοφόρει ἐν ἀφθονίᾳ· ἅμα δὲ ἡ μέθη ἔφθανεν εἰς τὸν ὑπέρτατον βαθμὸν, εἰσῆγαγον αἶφνης τὴν εἰκόνα τοῦ μακαρίτου, καὶ ὁ ἔνοχος ἐπροδίδετο ἐκ τοῦ τρόμου του. Σήμερον τὸ τοιοῦτον ἐξέλιπε.

Περὶ τὰ τέλη Ἰανουαρίου 1870 ὁ Κ. Σείνφουρθ ὠφελήθη ἀπὸ περιστάσεως τινος παρυσιασθείσης καὶ ἐπεσκέφθη καὶ τὴν χώραν τῶν Νυάμ-Νυάμ. Ἡρώες μυρίων διηγήσεων κατορθωμάτων θήρας καὶ πολέμου φέρουσιν

ὡς κόσμημα πυχάρτημα δερμάτινον ἐν εἶδει ριπιδίου, διὸ ὠνομάσθησαν: Οἱ μὲ οὐράν ἄνθρωποι. (*) Οἱ Νυάμ Νυάμ παριστάνουν ἐν μέσῳ τοῦ Ἀφρικανικοῦ τούτου κόσμου τύπον ὅλως ἰδιαίτερον, μεταξὺ Μογγόλων καὶ Μαύρων διαιρούμενον. Μέσου ἀναστήματος καὶ εὐκίνητοι ἔχουσι τὴν προτομὴν μακράν, τὴν κεφαλὴν στρογγύλην καὶ εὐρεῖαν, τὴν κόμην ἄφθονον καὶ βοστρυχώδη, πεπλεγμένην δ' ἐν σχήματι ψάθης καὶ μέχρι γονάτων σχεδὸν καταβαίνουσιν. Ἡ μορφή των δὲν ἔχει τὴν κτηνώδη ἐκφρασιν τῶν ἀληθῶν Μαύρων· οἱ ὀφθαλμοὶ των, μεγάλοι καὶ σχῆμα ἀμυγδαλοῦ ἔχοντες, σκιαζονται ὑπὸ πυκνῶν καὶ ὠραίων ὀφρύων, ἀπέχουσι δὲ πολὺ ἀλλήλων, τοῦτ' ὅπερ μετριάζει ὀλίγον τὴν ἀγριότητα τοῦ βλέμματος. Ρὶν εὐθεία καὶ εὐρεία, στόμα μέγα καὶ παχέα χεῖλη, πώγων στρογγύλος, ὅλα ταῦτα συμπληροῦσι τὸ πρόσωπον, ὅπερ ἐν συνόλῳ ἔχει τι τὸ συμπαθές. Τὸ χρῶμα τοῦ δέρματος διαιρεῖται μεταξὺ τοῦ ὠχροειδοῦς ἐρυθροῦ καὶ βαθέος φαιοῦ· διαφέρον οὐσιωδῶς ἀπὸ τὸ χαλκόχρουν τῶν Νουβιανῶν ὑπομιμνήσκει τὸ χρῶμα τῆς εἰς τεμάχια σκοκιάτας. Ὡς σημεῖον ἐθνισμοῦ οἱ Νυάμ Νυάμ παρεδέχθησαν διαφόρους ἐπὶ τοῦ σώματος στιγματισμούς· τετραγώνους μὲν ἐπὶ τοῦ μετώπου καὶ τῶν κροτάφων, εἰδός τι σταυροῦ ἐπὶ τῆς γαστρὸς, γραμμὰς δ' ἐπὶ τῶν βραχιόνων κτλ. Λεπτύνουσι τοὺς κυνόδοντας αὐτῶν εἰς σχῆμα αἰχμῶν, ἵνα τοὺς μεταχειρίζονται ὅταν μεταξὺ των πολεμῶσι. Τεμάχιον φλοιοῦ συκιᾶς ἐπέχει θέσιν πολλάκις πολυτελοῦς δι' αὐτοὺς ἐνδύματος, ἐν γένει δὲ ἐνδύονται μὲ δέρματα ζώων, ἅτινα τυλίσσουσι πέριξ τῶν σφυρῶν αὐτῶν καὶ ἔχουν πάντοτε γυμνὴν τὴν κεφαλὴν. Μόνοι οἱ ἀρχηγοὶ ἔχουσι τὸ δικαίωμα νὰ κοσμῶσι μὲ δερμάτινον κεκρύφαλον τὸ μέτωπόν των. Διάδημα ἐκ δέρματος λεοπαρδάλεως παριστάνει τὸ βασιλικὸν προνόμιον. Τὸ σύνθημα ὅπλον των

εἶναι λόγχη μὲ μαχαίριον ἐν σχήματι δρεπάνου. Οἱ ἄνδρες κυνηγοὺν καὶ ψαρεύουν, ἡ δὲ γεωργία εἶναι ἀποκλειστικὸν τῶν γυναικῶν ἔργον. Ζῶα ἄλλα δὲν τρέφουσιν, εἰ μὴ μόνον κύνες καὶ ὀρνίθας.

Εἶναι ἀνθρωποφάγοι τρομεροί. Ὁ περὶ οὗ ὁ λόγος Ἀγγλος περιηγητὴς ἔβλεπεν ἔξω τῶν κατοικιῶν των κρανία ἀνθρώπινα, λείψανα τοῦ δείπνου των. Οἱ Μομπουτου ἰδίως, γείτονες τῶν Νυάμ Νυάμ καὶ μεσημβρινώτερον κατοικοῦντες ἐνεπαίησαν φρικωδεστέραν ἔτι ἐντύπωσιν τῷ ἡμετέρῳ περιηγητῇ. Ἀνθρωποφάγοι τρομερώτεροι, καὶ εὐφυεῖς μᾶλα ταῦτα εἶναι, καὶ τέχνας πολλὰς γινώσκουσι, καὶ τὸν σίδηρον καὶ χαλκὸν ἐξάίρετα κατεργάζονται. Αἱ γυναῖκες των, γυμναὶ σχεδὸν, ἐφάνησαν τῷ Κ. Σέινφουρθ καὶ ὑπερβολὴν ἀδιάκριται, ἐν ᾧ αἱ τῶν Νυάμ Νυάμ εἶναι πολὺ αἰδήμονες ἀπ' ἐναντίας· διὸ καὶ οἱ Νυάμ Νυάμ τὰς ἀγαπῶσι καθ' ὑπερβολὴν, οὔτε ὑπάρχει θυσία, εἰς ἣν νὰ μὴ ὑποβάλλωνται, ἵνα ἐπανακτήσωσι τὴν γυναῖκά των, ἂν τυχὸν τὴν κλέψῃ τις.

Ὁ βασιλεὺς τῶν Μομπουτου ὑπεδέχθη μετὰ μεγάλης φιλοφροσύνης τὸν Εὐρωπαῖον περιηγητὴν. Ἑορτῆς σταλὴν φέρων, ἐπὶ δὲ τῆς κεφαλῆς ὑπερμεγέθη καλύπτραν κυλινδρικὸν σχῆμα ἔχουσαν καὶ μὲ πτερὰ ψιττακοῦ κεκοσμημένην, χλαμύδα ἐκ φλοιοῦ συκιᾶς καὶ ἄπειρα δακτύλια χάλκινα ἀπαστράπτοντα, ὁμοίαζε πρὸς τινα τῶν μυθωδῶν ἐκείνων ἀρχόντων, περὶ ὧν ἀναφέρουσιν οἱ ἀρχαῖοι περιηγηταί. Οὐδὲν ἔφερεν ἐπ' αὐτοῦ ὑποδεικνύον ἐπαφὴν ἀνατολικοῦ ἢ Εὐρωπαϊκοῦ πολιτισμοῦ, ἦτο δ' ὠραίου ἀναστήματος ἄνθρωπος, εὐκίνητος καὶ ρωμαλέος καὶ ἐπὶ τῶν χαρακτηριστικῶν τοῦ προσώπου του ἀνεγίνωσκε τις τὸν κόρον, τὴν πληξίν, συγχρόνως δὲ ὠμότητα καὶ ζωϊκὴν ἡδυπάθειαν. Ἐτήρησεν ἀπένιντι τοῦ ἡμετέρου ξένου ἄκραν ἐπιφύλαξιν, μόλις κατεδέχθη νὰ τῷ ρίψῃ ἐν βλέμμα, ὅτε πρῶτον τὸν ἐπεσκέφθη ὁ Ἀγγλος περιηγητὴς. Ἐξήτασε τὰ διάφορα αὐτῷ ὑπὸ τοῦ Ἀγγλοῦ προσφερθέντα δῶ-

(*) Ἴδε καὶ Ἀφρικῆς Σελ. 96.

ρα, χωρίς νὰ δείξη τὴν ἐλαχίστην ἐκπληξιν ἢ συγκίνησιν. Ἦρξατο μετ' αὐτοῦ πολὺ παιανίζουσα ἡ βασιλικὴ μουσικὴ δύο σάλπιγγες κατ' ἀρχάς, τεράστια ἔργα, τῶν ὁποίων οἱ σάλπιγκται διήρχοντο τὴν κλίμακα ὁλόκληρον τῶν φωνῶν τῆς δημιουργίας, ἀπὸ τῶν ἀναστεναγμῶν τῆς αὐρας μέχρι τῶν βρυχηθμῶν τοῦ λυσσῶντος λέοντος. Ἦλθον κατόπιν αἰδοὶ καὶ γελωτοποιοί, τῶν ὁποίων εἰς ἐφάνετο ὅτι ἦτο τοῦ βασιλέως ὁ τρελλός. Ἠγέρθη ἐπὶ τέλους ὁ βασιλεὺς, ὁ Μούνζας καλούμενος, καὶ ἔλαβε τὸν λόγον, ἡ δὲ ὁμιλία του διεκόπτετο ἐπανειλημμένως ὑπὸ φρενῆρων χειροκροτήσεων. Μουσικὴ συναυλία, τὴν ὁποίαν ὁ ἴδιος βασιλεὺς διηύθυνεν, ἔθεσε τέρμα εἰς τὴν ἐορτήν.

Τὴν ἐπιούσαν ὁ Κ. Σέινφουρθ ἐξύπνησε πρὸ τῆς ἀνατολῆς τοῦ ἡλίου· ὁ βασιλεὺς τῷ ἔστειλε μίαν οἰκίαν. Ἦτο πελώριόν τι κάνιστρον, ἐκ φυτοῦ φοινικοειδοῦς (*rotang*) πεπλεγμένον καὶ μὲ σκέπασμα ἐφωδιασμένον, τὸ ὅποιον δ' ἀμέσως προσήρτησαν εἰς τὴν σκηνὴν τοῦ περιηγητοῦ. Οὕτω δ' ἐγκαταστάς παρὰ τοῖς Μομπουτοῦ, δὲν ἐβράδυνε νὰ ἔλθῃ εἰς στενοτέρας μετ' αὐτῶν σχέσεις. Τῷ ἔφερον ὅπλα, ἐργαλεῖα, φυτὰ, κρανία ἄπειρα, κρανία ἀνθρώπινα προσερχόμενα ἐκ λειψάνων φαγητῶν τῶν ἀνθρωποφάγων. Διότι ἐνταῦθα πρὸ πάντων ἀκμάζει ἡ ἀνθρωποφαγία, πλεον ἢ εἰς πᾶν ἄλλο μέρος τῆς Ἀφρικῆς. Ἀνὰ πᾶν βῆμα ὁ Κ. Σέινφουρθ ἀπῆντα ἀνθρωποφαγίας ἵχνη, καίτοι ὁ βασιλεὺς, γινώσκων τὴν πρὸς τὸ ἀπεχθές τοῦτο ἔθος ἀποστροφὴν τῶν Εὐρωπαίων, εἶχεν ἀπαγορεύσει τοῦ νὰ μαγειρεύωσι δημοσίως λείψανα ἀνθρώπινα. Καὶ ὁμως οἱ Μομπουτοῦ εἶναι πολλῶ ἀνώτεροι τῶν γειτόνων των, οἱ δὲ Νουβιανοὶ ἐκθειάζουν τὸ στερεὸν τῆς φιλίας αὐτῶν καὶ τὸ εὐγενές τοῦ χαρακτῆρός των. Ἡ μορφή των προδίδει Σημιτικὴν καταγωγὴν. Ἐντοσούτω αἱ ἐπισκέψεις τῶν Ἰθαγενῶν ἤρχισαν νὰ καθίσταται ὀχληραὶ πρὸς τὸν ἡμέτερον ὁδοιπόρον. Τῶν γυναικῶν ἰδίως ἡ περιέργεια

κατέστη ὑπὲρ μέτρον ἐπαχθῆς· τὸν ἡκολούθουν κατὰ βῆμα, συνοδίας ἀτελευτήτους ἀποτελοῦσαι καὶ τὰς ἐλαχίστας αὐτοῦ πράξεις κατασκοπεύουσαι.

Διήρκεσε τρεῖς ἐβδομάδας ἡ ζωὴ αὕτη. Καθ' ἐκάστην κυνήγια, ἐορταί, μυρία καὶ ποικίλα περίεργα θεάματα, ὧν τὸ περιεργότερον ἦτο ὅτε ἐπανῆλθεν ὁ στρατὸς φέρων τοῦ ἐχθροῦ τὰ λάφυρα. Τὴν ἡμέραν ἐκείνην ὁ βασιλεὺς, περιβεβλημένος στολὴν ἐκ πτερῶν καὶ οὐρῶν ζώων κατεσκευασμένην, ἐξετέλεσεν ἐν μέσῳ κύκλου ἀποτελουμένου ἐκ τῶν ὀγδοήκοντα αὐτοῦ συζύγων εἰδός τι ἐθνικοῦ χοροῦ, πηδῶν καὶ ἐξαρθρώων τὰ μέλη του ὡς ἀληθῆς Δερβίσσης μεθυσμένος. Ἀλλὴν τινὰ ἡμέραν ὁ βασιλεὺς ἐξέφρασεν ἐπιθυμίαν νὰ τῷ δωρήσῃ ὁ Ἀγγλος περιηγητὴς δύο περιφήμους κύνας, οὓς ἔφερε μεθ' ἑαυτοῦ. Μετὰ μακρὰς διαπραγματεύσεις ὁ Κ. Σέινφουρθ, ὅστις πολὺ ἠγάπα τοὺς κύνας τούτους, συγκατετέθη νὰ τῷ παραχωρήσῃ τὸν ἕνα, ὑπὸ τὸν ὅρον ὅμως νὰ τῷ δωρήσῃ καὶ ὁ βασιλεὺς ἕνα Νάνον ἐκ τῆς φυλῆς τῶν Ἀκκάς, τὸν ὅποιον ἤθελεν ὁ Ἀγγλος νὰ λάβῃ ὡς δείγμα μεθ' ἑαυτοῦ.

Γνωστὰ εἰσὶν αἱ παραδόσεις τῶν ἀρχαίων περὶ λαοῦ τινος Πυγμαίων εἰς διαρκὴ πόλεμον μετὰ τῶν γεράνων διατελούντων. Καὶ οἱ Νουβιανοὶ εἶχον ὁμιλήσει τῷ Κ. Σέινφουρθ περὶ λαοῦ ἐκ Νάνων τοιούτων. «Πρὸς τὸ νότιον μέρος τῶν Νυάμ Νυάμ, τῷ εἶπον, κατοικοῦσιν ἄνθρωποι μικροῦ πολὺ ἀναστήματος, τῶν ὁποίων δὲ ἡ γενεὶα τόσον μακρὰ εἶναι, ὥστε φθάνει μέχρι τῶν γονάτων. Οἱ νάνοι οὗτοι, μὲ λόγχας ὀπλισμένοι, εἰσδύουν ὀλισθαίνοντες ὑπὸ τὰς γαστέρας τῶν ἐλεφάντων καὶ τὰς σχίζουν, πλὴν μετὰ τῆς ταχύτητος, ὥστε ἀδύνατον νὰ προφθάσῃ τὸ ζῶον νὰ τοὺς ἀρπάσῃ.» Τῷ προσέθηκεν ὅτι τοὺς νάνους αὐτοὺς τοὺς ἔστελλον πρὸς τοὺς ἡγεμόνας τῶν Νυάμ Νυάμ, παρ' οἷς ἐχρησίμευον ὡς γελωτοποιοί. Καὶ ὅμως ὁ Κ. Σέινφουρθ ἐδίσταζε νὰ πιστεύσῃ ὅτι ὑπάρχει λαὸς ὁλόκληρος Μυρμηδόνων τοιούτων. Ἡμέραν

τινὰ ὅμως, εὐρισκόμενος παρὰ τῷ βασιλεῖ Μούνζα, βλέπει φθάνοντα τὸν ἀρχηγὸν τῆς συνοδίας καὶ φέροντα ἐπ' ὤμων παράδοξόν τι ὄν, οὐτινος ἡ κεφαλὴ σπασμωδικῶς ἐκινεῖτο καὶ τὸ ὅποιον ἔρριπτε τριγύρω του πλανήρη βλέμματα. Ἦτο Νάνος Ἀγκὰς, ἀποτελὼν μέρος τῆς συνοδίας τοῦ βασιλέως. Ὁ Κ. Σέινφουρθ κατῴρθησε νὰ τὸν καθησυχάσῃ βαθμηδὸν, διάφορα δῶρα προσφέρον αὐτῷ, καὶ ἐδυνήθη νὰ τὸν ἐξετάσῃ, νὰ τὸν μετρήσῃ καὶ ἐν ἀνέσει τὸν ζωγραφῇ. Ὀνομάζετο Ἀδιμοκοῦ, ἦν δὲ ἀρχηγὸς μικρᾶς ἀποικίας ὀλίγον ἐκείθεν ἀπεχούσης. Εἰς ὕσας ἐρωτήσεις τῷ ἀπηύθυνεν ὁ Κ. Σέινφουρθ ἀπῆντα στενωχωρημένος καὶ μὲ ἀόριστον τρόπον, τὸ μόνον δ' ὅπερ ὁ Ἀγγλος ἔμαθε παρ' αὐτοῦ ἦτο ὅτι οἱ Ἀγκὰς κατέκουν εἰς μέρος τρεῖς ἡμέρας ἀπέχον ἀνατολικοδυτικῶς, ὅτι δ' ἀπετέλουν ἐννέα φυλάς. Αἴφνης ὅμως, ὥσεί θέλων ν' ἀποφύγῃ τὴν ἀνάκρισιν ταύτην, ὁ Ἀδιμοκοῦ ἐπῆλθεν ἐξω τῆς σκηνῆς τὸν ἐπανεφέρων ἐντοσοῦτῳ ἐν αὐτῇ καὶ συγκατετέθη νὰ χορεύσῃ τὸν πολεμιστήριον τῶν Ἀγκὰς χορόν. Μ' ὤλην τὴν χενδρὴν αὐτοῦ γαστέρα, τὰς μικρὰς κνήμας καὶ τὴν προχωρημένην ἡλικίαν του, ἔδειξεν εὐκινήσιαν θαυμάσιον, τὰ δὲ πηδήματα καὶ αἱ λαιπαὶ γελοῖαι αὐτοῦ κινήσεις προεκάλεσαν ἐπανελημμένως τὸν γέλωτα τῶν θεατῶν. Εἶναι τῷ ὄντι ὀξυπερίεργος ἡ εὐκινήσια τῶν νάνων τούτων. Διέρχονται πολλάκις τοὺς ἀγρούς, ὡς ἀκρίδες, ὑπερπηδῶντες τὰ ὑψηλὰ χόρτα· πλησιάζουν τοιοῦτοτρόπως τοὺς ἐλέφαντας εἰς ἀπόστασιν βολῆς βέλους, ταῖς ἐξορύττουν τὸν ἕνα ὀφθαλμὸν καὶ διὰ τῆς λόγχης σχίζουσιν τὴν γαστέρα τοῦ ζώου.

Ὁ Ἀδιμοκοῦ ἀπεσύρθη λίαν εὐχαριστήμενος ἐκ τῆς γενομένης αὐτῷ ὑποδοχῆς. Ἐκτοτε καθ' ἐκάστην σχεδὸν ἤρχοντο οἱ Ἀγκὰς νὰ ἴδωσι τὸν Ἀγγλον περιηγητὴν, μίαν ἡμέραν μάλιστα ἦλθε τάγμα ὀλοκλήρον νάνων τοιούτων, ἀποτελοῦν τὴν συνοδίαν ἐνὸς τῶν ἀνωτέρων ὑπαλλήλων τοῦ ἡγεμόνος. Ἐκπληκτος ὁ Κ. Σέινφουρθ, ἐκ μα-

κρᾶς ἐκδρομῆς κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἐπανερχόμενος, εἶδεν ἐξωθεν τῆς βασιλικῆς κατοικίας στρατιὰν μωσχομαγκῶν, αἵτινες ἐγυμνάζοντο ὡς στρατιῶται, ἅμα δὲ τὸν εἶδον, ἤρξαντο αὐθαδῶς σκοπεύουσαι αὐτὸν διὰ βελῶν. Τῷ εἶπον τότε ὅτι ἦσαν οὗτοι Ἀγκὰς πολεμισταί, διανοεῖτο δὲ νὰ συνάψῃ στενοτέρας σχέσεις μετ' αὐτῶν τὴν ἐπαύριον· ἀλλὰ πρὶν ἀνατεῖλῃ ὁ ἥλιος, ἡ στρατιὰ ὀλοκλήρως ἐγένετο ἄφαντος. Εὐτυχῶς ὁ βασιλεὺς τῷ ἔδωκεν ἕνα ἐξ αὐτῶν εἰς ἀντάλλαγμα τοῦ σκύλου, ὡς ἀνωτέρω ἐρρέθη, Νεσεβουὲ καλούμενον. Ἀμα ὅμως ἐπανῆλθον εἰς Χαρτούμ, ὁ δυστυχὴς Νεσεβουὲ ἐξεμέτρησε τὸ ζῆν. Κατὰ τοὺς δεκαοκτὼ ἐντοσοῦτῳ μῆνας, καθ' οὓς ὁ Ἀγγλος περιηγητὴς τὸν εἶχε παρ' ἑαυτῷ, τὸν ἐσπούδασεν ἐν ἀνέσει. Εἶχε κατορθώσῃ νὰ τὸν ἐξημερώσῃ ἐξ ὀλοκλήρου, κολακεύων τὰς ὀρέξεις του καὶ ἀγογγύστως συμμορφούμενος μὲ ἑλκυστὰς ἰδιοτροπίας του. Ὁ Νεσεβουὲ ἦτο μόλις δεκαεπταετής, ὅτε περιῆλθεν εἰς τοῦ Κ. Σέινφουρθ τὴν κυριότητα, ἐμέτρει δὲ τότε τὸ ἀνάστημά του 1 μέτρον καὶ 34 ἑκατοστά. Πᾶσα μετ' αὐτοῦ συνδιάλεξις ἀπέβαινε ἀδύνατος, διότι ἡ γλῶσσα τῶν Ἀγκὰς εἶναι ἄναρθρος σχεδὸν, δυσκολεύονται δὲ πολὺ νὰ ὁμιλήσωσιν ἑτέραν γλῶσσαν ξένην. Δὲν ἐδυνήθη οὐδέποτε νὰ μάθῃ τὴν Ἀραβικὴν. Ἦτο λαίμαργος φρενὴς, κῦχαριστεῖτο δὲ πολὺ βασανίζων τὰ ζῶα καὶ μὲ βέλη κατατρυπῶν ὅσους κύνας ἀπῆντα καθ' ὁδόν. Συνέβη νὰ συνάψῃ ἡ συνοδία πόλεμον μετὰ τῶν Νυάμ Νυάμ, ὁ δὲ Νεσεβουὲ διεσκέδαζε παίζων μὲ τὰς κεφαλὰς τῶν ἀποκεφαλισθέντων ἐχθρῶν. Ἀμα εἶδεν ὅτι τὰς ἔβραζον ἵνα τὰς ἐκδάρωσι, φρενῆρης ἐκ χαρᾶς ἔτρεχεν ἄνω καὶ κάτω φωνάζων: Ποῦ εἶναι, ποῦ εἶναι ὁ κατεργάρης; Μέσα εἰς τὸ τίθονκάλε!

Οἱ Ἀγκὰς οὗτοι ἀνήκουσι κατὰ τὸ φαινόμενον εἰς μακρὰν σειρὰν λαῶν νάνων, κατοικούντων τὰς ὑπὸ τὸν ἰσημερινὸν χώρας τῆς Ἀφρικῆς, ὁμοιάζουσι δὲ πολὺ μὲ τοὺς Βόσμαν καὶ ὅπως ἐκεῖνοι ἔχουσι καὶ οὗτοι τὰ ὦτα καθ' ὑπερβολὴν μακρά. Τὸ χρομᾶ

των ὁμοιάζει τὸ τοῦ ἡμιεκαυμένου καφέ, ἔχουσι δὲ κοντὰ γένεια καὶ τὴν κόμην ἐπίσης κοντὴν καὶ πολύμαλλον· κεφαλὴν χονδροειδεστάτην, λαιμὸν λεπτὸν, βραχίονας μακροὺς καὶ ἰσχνούς, τὴν δὲ ράχιν στρογγύλην πολὺ, τοσοῦτον δ' εὐκαμπτον, ὥστε δσάκις τρώγουσι πολὺ, τὸ ραχοκόκαλον κοιλαίνεται, ἡ δὲ ράχη ἀποτελεῖ ἐν Γαλλικὸν C. Ὁ Κ. Σέινφουρθ ἐθαύμασεν ἰδίως τὰς χεῖράς των, λεπτὰς καὶ μικρὰς ὡς παιδίου. Εἶναι κυνηγοὶ περίφημοι, ἔχουσι μεγάλην ἱκανότητα περὶ τὸ στήναι παγίδας καὶ συλλαμβάνειν τὰ πτηνὰ καὶ ζῶα. Πανοῦργοι, κακοὶ καὶ σκληροὶ, κατέχουσι θαυμασίαν ζωηρότητα περὶ τὰς κινήσεις καὶ εὐκίνησίαν τοιαύτην, ὥστε ὁμοιάζουσι μᾶλλον πρὸς πιθήκους ἢ πρὸς ἀνθρώπους.

Ἡ συνοδία, μεθ' ἧς ἐνωθεὶς ὁ Κ. Σέινφουρθ ἐνήργει τὰς τοπογραφικὰς ταύτας ἐρεῦνας εἶχεν ὡς ἀρχηγὸν ἰθαγενῆ τινα Ἀδδὲλ Σαμάτ καλούμενον, σοβαρῶς πληγωθέντα ἐν συμπλοκῇ, τὴν ὁποίαν ἐπανερχόμενοι παρὰ τοῖς Νυάμ Νυάμ ἠναγκάσθησαν ν' ἀποκρούσωσιν. Εἶχον ἀφήσει ὡς παρακαταθήκην ἱκανὴν ποσότητα ἐλεφαντοδόντων παρὰ τινι ἄλλῳ ἀρχηγῷ, τῷ βασιλεῖ Οὐάγγω, ὅστις μένεα ἐνδομύχως πνέων κατὰ τοῦ Χορτογάου (οὕτως ὠνόμαζον τὸν Κ. Σέινφουρθ, βλέποντες αὐτὸν διαρκῶς βοτανολογούντα) καὶ θέλων νὰ σφετερισθῇ τὴν ἐμπιστευθεῖσαν αὐτῷ παρακαταθήκην, ἀπεφάσισε νὰ προσβάλη τὴν συνοδίαν ἐπανερχομένην. Ἀμα ἐφθασαν πλησίον τοῦ μικροῦ ποταμοῦ, τοῦ ἀποτελοῦντος τὰ ὅρια τῶν κρατῶν τοῦ Οὐάγγου, εὗρον τὴν διακήρυξιν τοῦ πολέμου: ἓνα στάχυν ἀραβοσίτου, ἐν πτερὸν ἀλεκτρυόνος καὶ ἐν τόξον. Μετ' οὗ πολὺ ἤρξαντο τὰ βέλη τῶν ὑπὸ τὸν Οὐάγγον βροχηδὸν πίπτοντα. Ὁ Ἀδδὲλ Σαμάτ προσεβλήθη διὰ λόγχης κατὰ τὴν πλευράν, ἡ πληγὴ ἦτο σοβαρά, ἀλλ' ὁ Κ. Σέινφουρθ τὸν ἐθεράπευσεν. Ὁ ἐχθρὸς ἐνόμισεν ὅτι ὁ ἀρχηγὸς ἀπέθανε καὶ ἤρξατο ἀμέσως τὰς φοβερωτέρας ὕβρεις διευθύνων κατὰ

τῶν ὁδοιπόρων, ἀλλ' ὁ Σαμάτ διέταξε νὰ τὸν μεταφέρωσιν ἐπὶ ὑψώματός τινος, ἐκ τοῦ ὁποίου πάλλων τὸν ἀκινάκην του, ἐπροκάλει ἐφ' ἱκανὴν ὥραν τοὺς ἐπιτεθέντας αὐτῷ. Καὶ τὴν ἐπιούσαν δ' ἐγένοντο ἀκροβολισμοὶ τινες, πλὴν κατόπιν ὁ ἐχθρὸς ἀπεσύρθη. Ἀλλ' ἐνεκα τῆς πληγῆς τοῦ Σαμάτ ἠναγκάσθησαν νὰ μείνωσιν ἐκεῖ ἐπὶ ἐβδομάδος ὁλοκλήρους, ὁ δὲ Σέινφουρθ, χωρισθεὶς τῆς συνοδίας καὶ στερηθεὶς ζωοτροφῶν παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ Ναμβαδίσου ποταμοῦ, ὑπέστη τὰ δεινὰ τῆς πείνης, ἀρκεσθεὶς πολλάκις εἰς τροφὴν ἡμερησίαν ἐξ ἐντόμων καὶ τινων κόκκων ἀραβοσίτου. Μὴ ἀντέχων δὲ πλειότερον ἐπανήλθε κατὰ τὸν Ἰούλιον μῆνα εἰς τὸν περίβολον τῶν Γάτας.

Ἦτοιμάζετο νὰ ἐπιχειρήσῃ νέαν ἐκδρομὴν παρὰ τοῖς Νυάμ Νυάμ, ὅτε πυρκαϊὰ ἐξ ἀπροσεξίας ἐκραγεῖσα ἐν τῇ σκηνῇ του κατὰ τὴν 4 Δεκεμβρίου ἀποτέφρωσε μέγα μέρος τῶν συλλογῶν του. Ὀλίγα μόνον ἐργαλεῖα, λόγχαι καὶ ὅπλα ἐσώθησαν· ἐντομα ὅμως, χειρόγραφα καὶ λοιπὰ, ὅλα κατεστράφησαν. Ἦτο ἀνάγκη νὰ ἐπιστρέψωσι, διότι καὶ ὁ πρόσκοπος τῆς συνοδίας προσβλήθεις ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν ἐφονεύθη. Πρὶν ὅμως ἐπανέλθῃ εἰς Εὐρώπην, ἠθέλησε νὰ ἴδῃ καὶ τὴν χώραν τῶν Κρέδδεις, ἐστὶν τῆς σωματεμπορίας, ἀκμαζούσης κατὰ τὸν χειμῶνα ἐκεῖνον. Περὶ τὰ τέλη τοῦ Ἰανουαρίου 1871 ὑπῆρχον 2700 ἔμποροι δούλων. Περιέρχονται οὗτοι ἔπονοι τὰ χωρία, ὁ δὲ ὄνος φέρει πλὴν αὐτῶν καὶ δέκα βαμβακερά ὑφάσματα καὶ ἄλλα μικρὰ εἶδη πρὸς ἀνταλλαγὴν, ὅνος δὲ καὶ φορτίον ἀνταλλάσσονται μὲ τέσσαρας ἢ πέντε δούλους, τοὺς ὁποίους ὁ ἔμπορος ἐπαναφέρει πεζούς. Πλὴν τῶν μικρεμπόρων τούτων ὑπάρχουσι καὶ μεγαλέμποροι φθάσαντες μὲ συνοδίαν στρατιᾶς ὁλοκλήρου ὀπλισμένης, καὶ ἀκολουθεύμενοι ὑπὸ μακρᾶς σειρᾶς βοῶν καὶ ὄνων πεφορτωμένων μὲ δέματα. Ἔχουσιν οὗτοι τοὺς συνεταίρους ἢ πράκτοράς των ἐν ταῖς περιβάλοις σταθμεύοντας, οἱ τοιοῦτοι δ' εἶναι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἱερεῖς. Ἡ τιμὴ

τῶν δούλων ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς ἡλικίας καὶ τῆς ἐθνικότητος τοῦ πωλουμένου. Οἱ Βόγγοι, ἐργατικοί, πειθήνιοι καὶ μὲ τὸ ἐξωτερικὸν εὐάρεστον, καλοπληρώνονται· τὸ ἐναντίον συμβαίνει διὰ τοὺς Βαβούκρας, ἀνθρώπους ἀτιθάσσου χαρακτῆρος. Οἱ μᾶλλον ἐπιζήτητοι εἶναι οἱ Νούδας καὶ οἱ Κρέδεις, ἐκ τῶν ὁποίων ἀρπάζουσι περὶ τὰς 15,000 κατ' ἔτος καὶ τοὺς πωλοῦσιν ἐν Αἰγύπτῳ, ἐννοεῖται δ' ὅτι ὡς ἐκ τούτου τὰ μέρη ταῦτα ἐρημοῦνται βαθμηδόν.

Τὴν 21 Ἰουλίου 1874 ὁ Κ. Σέινφουρθ ἐπανείρχετο εἰς Χαρτούμ, μετ' ὀλίγον ἔχασε τὸν πιστὸν αὐτοῦ νάνον Νοσβουέ, τὴν δὲ 2 Νοεμβρίου ἐπληρώθη εἰς Εὐρώπην μετὰ τριῶν καὶ ἡμίσεος σχεδὸν ἐτῶν ἀπουσίας. Ἵνα συμπληρώσωμεν δὲ τὰς περὶ τῶν νάνων Ἀγκὰς ἀνωτέρω πληροφορίας, ἃς προσθέσωμεν ὅτι καὶ κατὰ τὸν Δεκέμβριον μῆνα τοῦ ἔτους 1873, ἔπως τὸ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ἐκδιδόμενον *Bulletin de l'Institut Égyptien* ἀνέφερε, λέμβοι ἀφίχθῃσαι ἐκ τοῦ Ἀνω Νείλου εἰς Χαρτούμ. ἔφερον τὰς συλλογὰς καὶ ἄλλα ἔγγραφα τοῦ περιωνύμου περιηγητοῦ Μιάνη, ἀποθανόντος ἐν τῇ χώρᾳ τῶν Μομπουτοῦ, γνωστοῦ ἤδη καὶ ἐκ τῆς Ἀφρικῆς (Σελ. 20) τοῖς ἡμετέροις ἀναγνώσταις. Μεταξὺ τῶν συλλογῶν αὐτῶν ὑπῆρχον καὶ δύο Ἀγκὰς ζωντανοί. Ἦσαν ἄρρενες, ὁ μὲν δεκαετής, ὁ δὲ δεκατετραετής, ἃν ἔκρινέ τις τοῦλάχιστον ἐκ τῶν ὀδόντων των, ὁ μὲν ἐνὸς μέτρου σωστοῦ ὁ δὲ 1.44 0)0 ὕψος ἔχων· χρῶμα σοκολάτας, ὀφθαλμοὶ μεγάλοι καὶ ζωηροί, μέτωπον προέχον, αἱ δὲ κόμαι των, τοῦ μὲν μέλαινα, τοῦ δὲ καστανόχρους, ἦσαν βοστρυχώδεις. Δὲν εἶχον σχεδὸν χεῖλη, τὸ δὲ στόμα των, ὅταν ἦναι κεκλεισμένον, ὁμοιάζει μὲ τὸ τῶν πιθήκων, μὲ τοὺς ὁποίους ὁμοιάζουσιν ἄλλως καὶ διὰ τῆς γαστρῆς, κυρτῆς ὅπως ἐκείνων, καὶ τοῦ ραχοκοκκάλου. Ἔχουσι τὴν ρίνα ὀλίγον σιμὴν τοὺς δὲ ρώθωνας ἀνοικτοὺς πολὺ, ἐν περιλήψει δὲ δύσμορφοι, κυμαινόμενοι ἐπὶ ἰσχνῶν καὶ μεμακρυσμένων κνήμων. Καὶ ὁμῶς ἀμφότεροι κατεῖχον εὐκίνησιν

καὶ ζωηρότητα θαυμάσιον. Ἐφθασαν ἐσχάτως ἐν Ἰταλίᾳ, ὅπου ἐφείλκυσαν τὴν κοινὴν περιέργειαν. Ὁ Ἰταλὸς καθηγητῆς Πανσέρης, ὅστις τοὺς εἶχε φέρει ἐκ Καΐρου, τοὺς ἐδῶρσε τῷ Βίκτωρι Ἑμμανουήλ. Τοὺς ἔφεραν πολλάκις εἰς τὸ θέατρον, ἐφαίνοντο δὲ πολὺ τερπόμενοι μὲ τὴν μουσικὴν· ὁ μεγαλειότερος μάλιστα αὐτῶν ἔμαθε καὶ τεμάχιόν τι μελοδράματος, ὅπερ τραγωδεῖ ἀρκετὰ ἐπιτυχῶς. Τὸ μᾶλλον παρ' αὐτοῖς ἀξιοπαρατήρητον εἶναι τὸ εὐμετάβλητον τοῦ πνεύματος· αἱ ἀντιθετικώτεραι πρὸς ἀλλήλας ἐντυπώσεις διέρχονται μετὰ τῆς μεγαλειτέρας εὐκολίας καὶ ταχύτητος παρ' ἀμφοτέροις.

Ὅπωςδὴποτε τὰ δύο ταῦτα περίεργα Ἀφρικανῶν νάνων δείγματα ἔχουσιν ἀξίαν μεγάλην διὰ τὴν ἐθνογραφίαν καὶ θέλουσιν ἴσως συμπληρώσει τὰς ὑπαρχούσας σημειώσεις ἐπὶ τῶν ἀνθρωπίνων φυλῶν, τῶν μᾶλλον προσεγγιζουσῶν τοὺς ἀνθρωποειδεῖς πιθήκους. Ὁ κόσμος πείθεται πλειότερον βαθμηδὸν καθ' ἑκάστην, ὅτι ἄβυσσος ἀληθῆς χωρίζει τὸν Οὐραγγοτάγον καὶ τὸν χιμπατζὶ καλούμενον πίθηκον ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους, τοὺς κατέχοντας τὴν κατωτάτην βαθμίδα τῆς κλίμακος τῶν ἀνθρωπίνων φυλῶν. Ἡ ἀνακάλυψις τῶν Ἀγκὰς ἀποτελεῖ τὸ ἀξιολογώτερον μέρος τῆς περιηγήσεως τοῦ Κ. Σέινφουρθ, καίτοι δ' ἀφῆκεν ἐν Νουβίᾳ τὸν σκελετὸν τοῦ μόνου Ἀγκὰς, ὃν εἶχε μεθ' ἑαυτοῦ, εἰς αὐτὸν οὐχ ἦττον ὀφείλονται αἱ πρῶται ἀκριβεῖς πληροφορίες περὶ τῆς παραδόξου φυλῆς ταύτης καὶ τῆς χώρας, τῶν χαρακτῆρων καὶ ἠθῶν αὐτῆς.

B.